

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne
och Lunds universitet
Revisionsrapport
Region Skåne

KPMG AB

2021-11-24

Antal sidor 21

Antal bilagor 1

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Avgränsning	5
2.3	Ansvarig styrelse/nämnd	5
2.4	Revisionskriterier	5
2.5	Metod	5
2.6	Ansvariga konsulter och kontaktpersoner från Region Skåne	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Styrdokument	6
3.2	Samverkan	7
3.3	Uppföljning och åtgärder	12
3.4	Intern kontroll och redovisning	17
4	Slutsats och rekommendationer	20
	Bilaga 1 – Granskade dokument och intervjuade funktioner	22

1 Sammanfattning

KPMG har av Region Skånes revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av samverkan om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården mellan Region Skåne och Lunds universitet. Syftet med granskningen som avser Region Skåne är att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig samverkan med Lunds universitet om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte fullt ut har säkerställt en ändamålsenlig samverkan med Lunds universitet om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården.

Vi bedömer att samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i huvudsak sker i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) och ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Vi bedömer att samverkan i huvudsak fungerar tillfredsställande på strategisk respektive operativ nivå men att dialog, kommunikation och förankring mellan nivåerna behöver utvecklas. Därtill bedömer vi att regionen i samverkan med universitetet bör se över och säkerställa en jämlik representation inom ALF:s olika samverkansorgan samt att de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden renodlas och tydliggörs. Vi ser även ett behov av att kontinuerligt uppdatera VFU-avtalets bilagor och säkerställa att de efterlevs.

Vi bedömer inte att ansvariga nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar. Det saknas ett systematiskt arbete med intern kontroll som innehåller kontrollmoment för att säkerställa efterlevnad av avtal, kontinuerlig uppföljning och återrapportering. Vi bedömer även att den uppföljning som görs vad gäller handledarkompetensen är bristfällig, både för ALF- och VFU-avtalen. Utan ett samlat uppföljningsarbete saknas förutsättningar för ett systematiskt åtgärdsarbete för att säkerställa likvärdig handledning med rätt omfattning och av hög kvalitet under studenternas verksamhetsförlagda utbildning.

Vi bedömer att det saknas en tillräcklig uppföljning på politisk nivå av samverkan mellan regionen och Lunds universitet avseende ALF och VFU. Personalnämnden har följt upp och behandlat frågor som rör verksamhetsförlagd utbildning medan hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen inte har behandlat frågor som rör samverkan med universitetet enligt avtalen, trots att de enligt reglementet har ansvar för frågor som berör samverkan.

Vi bedömer att ansvariga nämnder i huvudsak har säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal. Den interna kontrollen avseende den ekonomiska redovisningen av ALF-medel bedömer vi som ändamålsenlig då det finns en process för både utbildnings- och forskningsmedel som möter de redovisningskrav som finns i det nationella och det regionala ALF-avtalet. VFU-avtalet saknar motsvarande krav på särredovisning och redovisningen av VFU-medel är därför heller inte ordnad så att det finns en sådan särredovisning. Vi bedömer att det finns behov av att fortsätta arbetet med åtgärder med anledning av den genomlysning av kostnader som genomförts rörande ALF. De initiativ som regionen tagit för att

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

åstadkomma en motsvarande genomlysning av kostnader för samverkan avseende VFU-avtalet i samarbete med universitetet behöver enligt vår bedömning fullföljas.

Utifrån våra bedömningar och slutsatser rekommenderar vi regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- stärka den politiska uppföljningen av regionens samverkan med Lunds universitet och i samverkan med personalnämnden tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen, personalnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden avseende samverkan.
- utveckla ett systematiskt arbete med intern kontroll som omfattar kontrollmoment för att säkerställa efterlevnad av avtal, kontinuerlig uppföljning och återrapportering.
- utarbeta regionövergripande riktlinjer för uppföljning av handledarkompetensen för samtliga yrkeskategorier som berörs av samverkan.
- i samverkan med universitetet uppdatera och tillämpa befintliga bilagor till ramavtalet för VFU.
- i samverkan med universitetet säkerställa jämlik representation i ALF:s samverkansgrupper samt att renodla och tydliggöra de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden.
- vidta åtgärder för en bättre dialog mellan samverkansorganen och verksamheterna för att säkerställa förankring och implementering av beslut som tas i ALF- och VFU-avtalens samverkansgrupper.
- fullfölja arbetet med åtgärder med anledning av genomlysningen av kostnader för samverkan enligt ALF-avtalet.
- genomföra en genomlysning av VFU-placeringarnas faktiska kostnader tillsammans med Lunds universitet.

2 Bakgrund

Regioner är huvudmän för hälso- och sjukvården och staten är huvudman för universiteten och därmed ansvarig för den utbildning som leder fram till bland annat läkarexamen, för utbildning på forskarnivå samt för den forskning som bedrivs vid berörda universitet. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska regioner medverka vid finansiering, planering och genomförande av kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område och, i den omfattning som behövs, samverka med berörda universitet och högskolor.

En av förutsättningarna för Region Skånes långsiktiga kompetensförsörjning är en god och attraktiv utbildning inom hälso- och sjukvårdsområdet. Centralt för att säkerställa en god och attraktiv utbildning är en fungerande samverkan om utbildning mellan Region Skåne och Lunds universitet.

Som stöd för samverkan mellan regioner och universitet finns ett nationellt respektive regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF), som reglerar samarbetet och statens ersättning för regionernas åtagande att medverka i utbildning av läkare samt klinisk forskning. Mellan Region Skåne och Lunds universitet finns ett regionalt ALF-avtal som reglerar hur parterna ska samverka om utbildning av läkare. Genom detta avtal är Region Skåne och Lunds universitet överens om att gemensamt främja hälso- och sjukvårdens utveckling genom ett fördjupat och vidgat samarbete inom forskning, utbildning, utveckling och vård. Vidare finns avtal som reglerar övergripande principer för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) mellan bland annat Lunds universitet och Region Skåne. Avtalet omfattar utbildning till yrken såsom sjuksköterskor, arbetsterapeut, fysioterapeut m.m.

Baserat på riskerna och bakgrunden ovan har Region Skånes revisorer beslutat att genomföra en fördjupad granskning av samverkan om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården mellan Region Skåne och Lunds universitet.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen som avser Region Skåne är att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig samverkan med Lunds universitet om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Sker samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF)?
- Sker samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i enlighet med ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU)?
- Har ansvariga nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar?
- Har regionstyrelsen och/eller hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal?

2.2 Avgränsning

Granskningen omfattar den verksamhet som bedrivs enligt *nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF)* samt *ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU)*. Samverkan som utförs utanför dessa avtal omfattas inte av granskningen.

2.3 Ansvarig styrelse/nämnd

Granskningen avser regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden.

2.4 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisorernas analyser och bedömningar. Revisionskriterierna kan ofta hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Revisionskriterierna kan också ha sin grund i jämförbar praxis.

Granskningen har i huvudsak utgått från följande revisionskriterier:

- Förvaltningslag (2017:900)
- Nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF)
- Ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU)
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevant dokumentation för området samt intervjuer med berörda tjänstepersoner, se bilaga.

Granskningen har genomförts som en samgranskning mellan Region Skåne och Lunds universitet där de förtroendevalda revisorerna i regionen ansvarsprövar Region Skånes berörda nämnder och Lunds universitets internrevision bedömer den interna styrningen och kontrollen av universitets granskade verksamheter. Vi har därför samarbetat med leverantören för internrevisionen vid Lunds universitet vad gäller insatser och analys i samband med granskningsarbetet.

Samtliga intervjuade har getts möjlighet att faktagranska rapporten.

2.6 Ansvariga konsulter och kontaktpersoner från Region Skåne

Uppdragsledare från KPMG:s sida har varit Veronica Hedlund Lundgren, certifierad kommunal revisor, och projektledare under del av uppdraget har varit Martin Jansson. I övrigt har Viktor Tagesson, yrkesrevisor, medverkat i granskningen. Vilhelm Rundquist, certifierad kommunal revisor, har haft rollen som kvalitetssäkrare och Per Blomström, legitimerad läkare och docent har fungerat som rådgivare till revisionsteamet.

Kontaktpersoner för Region Skånes revisorer har varit André af Geijerstam, förtroendevald revisor. Projektledare för granskningen har varit Josefin Johansson, yrkesrevisor vid Region Skånes revisionskontor.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrdokument

Den verksamhetsförlagda utbildningen i Region Skåne regleras genom två avtal. ALF-avtalet, som gäller för läkarutbildning och klinisk forskning i regionen samt ramavtalet för VFU som styr den verksamhetsförlagda utbildningen för resterande vårdutbildningar.

3.1.1 ALF-avtal

Regionerna är huvudmän för hälso- och sjukvården. Staten är huvudman för universitetet och i kraft av detta, ansvarig för läkarutbildningen samt utbildning på forskningsnivå.

I det nationella ALF-avtalet, som slutits mellan svenska staten och de regioner/landsting som bedriver universitetssjukvård, finns en avsiktsförklaring. Genom denna har parterna kommit överens om att samverka och samordna resurser kring forskning, utbildning samt utveckling. Därtill ska universitetssjukvården utformas på så vis att särskilt hänsyn ges till forskningens och utbildningens behov.

Det regionala ALF-avtalet som har tecknats mellan Region Skåne och Lunds universitet specificerar denna avsiktsförklaring ytterligare, genom följande tillägg:

”Strävan att uppnå bästa möjliga resultat ska vara av avgörande betydelse vid planering och genomförande av forskning, utveckling, utbildning och hälso- och sjukvård”. Respektive organisations tillgängliga resurser ska beaktas, där medel för utbildning, utveckling och forskning ska riktas genom aktiv prioritering samt vara tydligt identifierbara. Självbestämmanderätt råder vad gäller beslut som avser ALF-medel i den egna organisationen, samtidigt som gemensamma mål ska respekteras. Parterna skall också arbeta för en ökad internationalisering samt integrera ett tydligt genus-, jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i sina beslutsprocesser.

3.1.2 Ramavtalet för VFU

Ramavtal för VFU (Verksamhetsförlagd utbildning) reglerar de övergripande principerna för den verksamhetsförlagda utbildningen på Högskolan Kristianstad, Lunds universitet och Malmö universitet.

Detta avtal har kompletterats av Region Skåne och Lunds universitet med en överenskommelse. Denna återfinns som en bilaga till ramavtalet.

Av överenskommelsen framgår att huvudsyftet med den verksamhetsförlagda utbildningen är att säkra en god framtida kompetensförsörjning för Region Skåne där en kvalitativ VFU antas kunna underlätta för framtida rekryteringar. Enligt överenskommelsen förbinder sig regionen att tillhandahålla handledare med adekvat kompetens enligt bilaga 3 (handledarmodellen) och bilaga 4 (professionalisering av handledarrollen inom hälso- och sjukvård) till ramavtalet VFU.

Verksamhetsförlagd utbildning benämns inom de samverkande organisationerna ibland ”verksamhetsintegrerat lärande” (VIL). Vi använder i denna rapport uttrycket ”verksamhetsförlagd utbildning” eller VFU.

3.2 Samverkan

3.2.1 Samverkan enligt ALF-avtalet

lakttagelser

Utbildning

Av det nationella avtalet framgår att utformningen och genomförandet av den verksamhetsintegrerade utbildningen av läkare är ett gemensamt ansvar som delas av båda parterna. I beredningsgruppen för grundutbildningsfrågor (GU-beredningsgrupp) diskuteras de övergripande utbildningsfrågor som omfattas av ALF. I denna grupp finns representanter från universitetet och regionen. Från Lunds universitet deltar enligt avtalet vicedekanus, programdirektör för läkarutbildningen, ordförande i nämnden för biomedicinsk, medicinsk och folkhälsovetenskaplig utbildning (NBMFU), en utbildningsekonom från medicinska fakulteten samt en studeranderepresentant från medicinska föreningen. De funktioner som ska representera regionen är forskningschefer, läkarutbildningschef och ekonom på enheten för forskning, utbildning och utveckling (FoUU). Den exakta frekvensen som respektive funktion deltar varierar emellertid och samtliga funktioner är inte representerade vid varje sammanträde.

Beslutsunderlag bereds till ALF-ledningsgrupp som sedan fattar beslut. Ledningsgruppen består, liksom GU-beredningsgrupp, av representanter från Lunds universitet och Region Skåne. Universitetet representeras av dekanus, prodekanus, vicedekanus, vicerector samt en eller flera studeranderepresentanter från medicinska föreningen. Från regionen deltar forskningschefer, förvaltningschef på Skånes universitetssjukvård (SUS) samt en strateg. Av intervjuerna framgår att samverkan även sker i andra, både formella och informella konstellationer. Det handlar då om samverkan framförallt på en mer operativ nivå än berednings- och ledningsgruppens strategiska nivå.

Det upplevs av de som intervjuats att det saknas fungerande kontaktyvägar samt rutiner för förankring och dialog mellan verksamhetsnivån och samverkansforumen. Det framförs att de beslut som tas på övergripande nivå inte alltid kombineras med en dialog med företrädare för verksamheten. I intervjuerna framträder en bild av att samverkan kring utbildning av läkare är väl fungerande på den operativa nivån. Dialogen och återkopplingen i vertikalt led, mellan det strategiska och operativa upplevs emellertid som ineffektiv och inte ändamålsenlig. Ett exempel som lyfts under intervjuerna är beslut om att införa samma schemasystem på läkarutbildningen som används på universitetet, där man inom regionens verksamhet upplever att systemet inte är ändamålsenligt för verksamheten i regionen.

I övrigt beskrivs samverkan avseende läkarutbildningen i intervjuerna som välfungerande, med en god samverkan och en välfungerande process kring säkrandet av elevplatser ute i verksamheten. Viss oro uttrycks kring hur man i framtiden ska lyckas säkra rätt mängd platser givet att antal elever ökar samtidigt som antalet vårdplatser minskar.

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Forskning

Medel för klinisk forskning delas in i tre delar, ALF Forskningsutrymme för ST-läkare, ALF Forskningsutrymme för Yngre kliniska forskare samt Forskningsmedel för ALF Projekt. Den förstnämnda är ett tre- till fyraårigt anslag som syftar till att möjliggöra för innehavaren att dels genomgå forskarutbildning i ett kliniskt ämne avslutad med disputation, dels uppnå specialistkompetens inom det kliniska området. ALF-Yngre är ett treårigt anslag som ges till yngre forskare för att ge dessa möjlighet att forska under längre sammanhängande perioder. Den sistnämnda, ALF-Projekt, är ett anslag på fyra år samt ett mindre anslag som ges ut på en tvåårig basis, för projektmedel.

Samverkan vad gäller den kliniska forskning som bedrivs av regionen och universitetet styrs av två principer som definieras av de nationella och regionala avtalen. Dessa är: (1) att parterna ska skapa bästa möjliga förutsättningar för klinisk forskning som beskrivs i det nationella avtalet och (2) att en hög kvalitet i den forskning som utförs ska stimuleras genom konkurrens. Den första vetenskapliga prioriteringen av ansökningar om forskningsmedel görs av medicinska fakulteten vid Lunds universitet. För att säkra att principerna i avtalet följs har en beredningsgrupp tillsatts som ansvarar för beredningen av frågor som avser ALF-medel för forskning. Beredningsgruppen för forskningsfrågor (FO-beredningsgrupp) ansvarar för upprättandet av prioriteringsgrupper, ansökningsförfaranden och framtagande av den årliga finansieringsplanen. Gruppen består av vicedekanus, ekonomichef och en ALF-ekonom som representerar universitetet samt forskningschefer och FoUU-ekonom som representerar från regionen. Beslut om tilldelning av medel fattas sedan av ALF ledningsgrupp.

Av §4 i det regionala ALF-avtalet framgår att universitetet och hälso- och sjukvården ska sträva efter att skapa bästa förutsättningar för klinisk forskning. Under de intervjuer som genomförts framhålls svårigheter att ge tjänstetrymme för de som är anställda vid Region Skåne, så att de kan både vara kliniskt verksamma och forska inom ramen för sin tjänst. Arbete med att förbättra förutsättningarna för forskare som samtidigt är kliniskt verksamma är emellertid påbörjat. I ett arbetsdokument som KPMG tagit del av föreslås av ny forskningschef Region Skåne och ny forskningschef SUS att kliniska forskare ska ges ett forskningsutrymme på 20 % deltid i 3 år för att bedriva forskning samtidigt som de arbetar. Tjänstetrymmen kan komma att förlängas även efter de tre utsatta åren. De olika tjänstetrymmen som tagits fram för medarbetare som disputerat ska ses som tjänster med forskningsutrymmen och kan komma att benämnas "universitetsprofessionsutrymmen".

En annan synpunkt som framförs i några intervjuer är att den forskning som tilldelas medel inte alltid på ett tydligt sätt kan anses uppfylla kriterierna för klinisk forskning. Med klinisk forskning avses enligt det regionala ALF-avtalet sådan forskning som förutsätter vårdens strukturer och resurser och som har som mål att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till ökad hälsa. I de fall forskningen helt utförs vid universitetet med universitetets resurser är kopplingen inte tydlig. Initiativ har tagits från regionens sida till dialog med universitetet för att åstadkomma tydliggörande med avseende på detta.

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Utbildning och forskning gemensamt

Gemensamt för hanteringen av frågor rörande såväl utbildning som forskning är att frågor normalt bereds i en av ALF-avtalets beredningsgrupper och därefter går vidare till ALF-ledningsgrupp där avtalsrelaterade frågor diskuteras på en strategisk nivå. Därtill ansvarar beredningsgrupperna för att diskutera frågor av principiell betydelse och vid behov föreslå justeringar av avtalet. De protokoll som vi granskat visar att det är frågor av sådan karaktär som i huvudsak diskuteras under dessa möten. Som exempel kan nämnas

- ekonomisk ersättning för utbildningsmoment som ställs in på grund av Covid-19-pandemin
- fördelning av forskningsmedel till dem som erhåller tjänstgöring på annat lärosäte
- rutiner för uttag ur belastningsregistret för läkarstudenter
- aktuella tjänster
- frågor som berör den återkommande ALF-utvärderingen för klinisk forskning
- rapportering från beredningsgrupp samt nationella styrgruppen
- omvärldsbevakning och återkommande informationsutbyte i form av lägesrapporter från universitetet och regionen, ersättningsfrågor samt andra, för avtalet, relevanta frågor

Frågor av nationell relevans, som exempelvis frågan om läkarutbildningens underfinansiering, kan sedan komma att behandlas i den nationella styrgruppen för ALF där representanter från staten och samtliga regioner deltar. I övrigt ansvarar den nationella styrgruppen för att ange riktlinjer och ge förslag på utformningen och genomförandet av de återkommande utvärderingarna av dels universitetssjukvården, dels den kliniska forskningen.

I det nationella ALF-avtalet anges att respektive aktör i det gemensamma ledningsorganet ska verka på jämbördig nivå. Flera av de intervjuade har uttryckt synpunkter på att representationen inte är jämbördig utan upplevs av regionens företrädare vara till fördel för universitetet. En indikation på det är att antal representanter från universitetet ofta är större än antalet representanter från regionen. Krav på likvärdig representation finns även för avtalets beredningsgrupper, ALF-FO (forskning) och ALF-GU (utbildning).

I de fall då samverkan på regional nivå inte fungerar och parterna hamnar i tvist, sköts detta genom samarbetsorganet LUMARS som är det högsta gemensamma organet vad gäller ALF-frågor. Ordförandeskapet för LUMARS växlar årsvis mellan rektor för Lunds universitet och regiondirektören. Inom ramen för granskningen har vi inte noterat något exempel på när denna möjlighet använts.

3.2.2 Samverkan enligt ramavtalet för VFU

lakttagelser

Genom ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning och dess tillhörande överenskommelse förbinder sig Region Skåne bland annat att

- säkra ett visst antal VFU-platser
- förse studenterna med de resurser som förutsätts för utbildningen
- följa avtalets bilagor
- arbeta för att främja samverkan mellan regionen och universitetet på alla nivåer

Det första åtagandet, att säkra ett visst antal VFU-platser, görs på beställning av universitetet. Beställningen ska lämnas 15 mars för höstterminen och den 1 oktober för vårterminen. Av Region Skånes och Lunds universitets VFU-överenskommelse från 2018 framgick att antalet sjuksköterskestudenter (totalt 85), ska fördelas mellan SUS Lund och Lasarettet i Landskrona, varav 70 fördelas till Lund och resterande 15 till Landskrona. Samma fördelningsförhållande gäller även om det faktiska antalet studenter minskar. Placeringar kan emellertid även i undantagsfall ske på annan ort. Antalet platser uppges sedan dess ha utökats till 95 stycken.

Processen för VFU-placeringar och mängden placeringar beskrivs av de intervjuade som tillfredsställande. Ett visst mått av oro uttrycks under några av intervjuerna vad gäller framtida placeringar där det finns en osäkerhet gällande möjligheten att tillgodose det ökande antalet studenter samtidigt som antalet vårdplatser minskar. I intervjuerna lyfts olika tänkbara lösningar som till exempel att fler studenter blir placerade inom kommunal vård samt att nyttja nya metoder för handledning, så som "Peer-learning" som tidigare testats i ett pilotprojekt mellan regionen och dåvarande Malmö Högskola. Metoden är sedan 2020, efter beslut från hälso- och sjukvårdens förvaltningsledning, den pedagogiska bashandledningsmodell som används vid förvaltningen SUS (Beslut - Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) vid Skånes universitetssjukvård 2020-O000028). Trots detta lyfts i intervjuer med företrädare från universitetet att det fortfarande upplevs finnas vissa problem med att säkra god handledarkompetens. Se även avsnitt 3.3 "Uppföljning och åtgärder".

De avtalsbilagor som parterna ska förhålla sig till är giltiga i maximalt ett år och ska revideras separerat från huvudavtalet. Bilagorna består av en samverkansmodell, en lista över kontaktpersoner, flera bilagor gällande arbetet med handledarkompetens inklusive en modell för handledning samt den överenskommelse mellan regionen och Lunds universitetet som nämnts tidigare i granskningen. Av intervjuerna framkommer att det finns en medvetenhet kring de bilagor till avtalet som rör handledarkompetens men att det faktiska arbetet med att stärka handledarkompetensen sällan utgår ifrån de modeller som regleras i bilagorna. Vi har också noterat att många av bilagorna inte reviderats under en lång tid. Den äldsta är bilagan "Utbildning i handledning för studenthandledare i verksamhetsförlagd utbildning" som uppdaterades senast 2013-12-09.

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Samverkan för VFU ska ske på följande nivåer och inom följande grupper:

På strategisk nivå	Styrgrupp VFU
På operativ nivå	Ledningsgrupp VFU
På verksamhetsnivå	Samarbete klinisk lärare Region Skåne och klinisk adjunkt/lektor från lärosätet Samarbete VFU-samordnare på lärosätet och i Region Skåne

Under våra intervjuer poängteras att spännvidden på de frågor som behandlas i ledningsgruppen är förhållandevis stor och att gruppen diskuterar såväl operativa som strategiska frågor. I de minnesanteckningar som vi granskat har vi noterat att samma spännvidd finns även i styrgruppen. Av de två mer formella samverkansorganen beskrivs ledningsgruppens större medlemsantal av vissa som problematiskt då den upplevs bestå av för många olika aktörer, med olika intressen. Andra intervjuade beskriver gruppernas arbete i positiva ordalag och lyfter fram att sammansättningen bidrar till delaktighet för berörda verksamheter och funktioner.

Av minnesanteckningarna som vi tagit del av framgår att medlemmarna i styr- och ledningsgruppen regelbundet träffas i en gemensam, större grupp. Denna gruppens uppdrag finns inte reglerat i avtalen.

Bedömning

Sker samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) och ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning?

Vi bedömer att samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i huvudsak sker i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) och ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Mot bakgrund av de dokument som vi har granskat och intervjuer som vi har genomfört bedömer vi att de strukturer för samverkan som etablerats för att säkerställa en högkvalitativ utbildning och forskning inom ramen för ALF- och VFU-avtalen i huvudsak är i linje med de riktlinjer som finns i båda avtalen, med formella samverkansgrupper där båda parter är representerade. Vi noterar i våra intervjuer att befintliga samverkansgrupper upplevs som relevanta och att samverkan mellan parterna i huvudsak upplevs fungera väl och i linje med avtalen. Även på operativ nivå bedöms samverkan fungera väl för båda avtalen men vår bedömning är att avtalen inte aktivt tillämpas ute i verksamheterna. Framförallt gäller det VFU-avtalet där framarbetade modeller i bilagorna till ramavtalet inte tillämpas på ett systematiskt sätt. Vi bedömer att det är viktigt att regionen dels säkerställer att bilagorna till ramavtalet uppdateras kontinuerligt, dels säkerställer att bilagorna tillämpas systematiskt och i enlighet med vad som är avtalat.

Vi bedömer vidare att kommunikationen mellan den strategiska och den operativa nivån kan stärkas vad gäller återkoppling till och dialog med verksamheterna vid strategiska beslut när det gäller ALF-avtalet. Mot bakgrund av den komplexitet som omger frågor om samverkan kring kompetensförsörjning inom vården, bedömer vi att det finns behov av att i större utsträckning säkerställa att dialogen med och

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

återkopplingen till verksamheterna stärks vad gäller strategiska inriktningsmål och beslut.

En utmaning som identifierats i båda avtalen är möjligheten att kombinera en klinisk tjänst med specialistutbildning eller forskning. Vi har inom ramen för granskningen noterat att det pågår arbete med att möjliggöra tjänstetrymme för kliniskt verksamma forskare och bedömer att det är viktigt att regionen säkerställer denna möjlighet.

Därutöver bedömer vi att det finns behov av att säkerställa en jämlik representation inom ALF:s olika lednings- och beredningsorgan mot bakgrund av att representationen upplevs av representanter från regionen vara till fördel för universitetet. Vi bedömer mot bakgrund av detta att Region Skåne i dialog med Lunds universitet behöver se över representationen från respektive huvudman i gemensamma samverkansgrupper som ett sätt att säkerställa stabilitet, kontinuitet och legitimitet i den huvudmannövergripande samverkan kring forskning och utbildning av vårdpersonal.

Mot bakgrund av vår granskning av protokoll och genomförda intervjuer bedömer vi även att det finns behov av att tydliggöra de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden vad gäller operativa och strategiska frågor. Vi bedömer att ett tydliggörande av de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden sannolikt kan bidra till att stärka dialogen mellan samverkansorganen och även kan antas leda till att beslut och ställningstaganden får ökat genomslag i verksamheterna.

3.3 Uppföljning och åtgärder

3.3.1 Uppföljning och åtgärder för ALF-avtalet

Lakttagelser

Löpande rapportering till samverkansgrupper

Vi har i vår granskning noterat att löpande rapportering av frågor som rör utbildning och forskning lämnas till GU-beredningsgrupp respektive FO-beredningsgrupp, för att sedan lämnas vidare till ALF-ledningsgrupp, där strategiska beslut tas. I vissa fall framgår av beredningsgruppernas minnesanteckningar att utpekade mötesdeltagare får i uppdrag att förmedla besked vidare men det framgår inte alltid tydligt till vilken eller vilka instanser. Därutöver har granskningen visat att vissa särskilda uppföljnings- och utvärderingsinsatser har gjorts.

Särskilda uppföljnings- och utvärderingsinsatser

I enlighet med det nationella ALF-avtalet ska en utvärdering utföras var fjärde år. Då avtalet slöts 2014 har endast en sådan utvärdering utförts. Detta gjordes 2018 av Vetenskapsrådet och hade som huvudsakligt syfte att granska kvaliteten på den kliniska forskningen. Resultatet av denna utvärdering har även viss inverkan på fördelningen av forskningsmedel mellan regionerna. Utgångspunkterna för utvärderingen är (1) den vetenskapliga produktionens kvalitet, (2) forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta och (3) forskningens förutsättningar.

Utvärderingens resultat visar att den forskning som bedrivs i Region Skåne är av hög kvalitet. Bedömningen var att forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta respektive forskningens förutsättningar uppvisade mycket hög kvalitet. och den

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

vetenskapliga produktionens kvalitet bedömdes ha "god-hög kvalitet", det högsta respektive näst högsta betyget som går att få (Vetenskapsrådet 2018).

År 2018 genomfördes även en utredning av Socialstyrelsen. Denna utredning avsåg i huvudsak universitetssjukvårdsenheterna (USV) och huruvida de uppfyller de kriterier som beslutats av den nationella styrgruppen för ALF. Av utredningen framgår att kriterierna i stort är uppfyllda. Till detta tillkommer förslag på fortsatt arbete inom ramen för (1) klinisk forskning, (2) utbildning av läkare och (3) utveckling av hälso- och sjukvården samt (4) en miniminivå på USV-enheter. Socialstyrelsen föreslår bl.a. att FoU-ansvarig tillsätts vid de enheter som saknar en sådan samt att de som handleder läkarstudenter har genomgått en pedagogisk handledarutbildning och har kännedom om policys, läroplan, instruktioner och strategier kring läkarutbildningen. Därutöver föreslår myndigheteten att en strategi tas fram för innovation samt att universitetssjukvårdsenheterna ska ha en handlingsplan för systematisk implementering av kunskapsstöd och arbeta för ökat patientdeltagande (Socialstyrelsen 2018). Den miniminivå av USV-enheter som föreslås av Socialstyrelsen ligger till grund för Region Skånes och LU:s årliga beslut om USV-enheter.

Enligt ALF-ledningsgrupps protokoll, daterat 2020-04-26, har en arbetsgrupp tillsatts för att bearbeta resultatet av Socialstyrelsens granskning och komma med förslag till åtgärder. Bland annat lyfts behovet av att undersöka möjlighet till så kallade "ALF-tjänstetrymme", utveckla en "från student till docent-strategi" samt vidareutveckla handledarutbildningen.

Av protokoll från ALF-ledningsgrupp 2020-04-28 framkommer att en utredning avseende handledning av läkarstudenter har utförts. Resultatet från denna pekar på behov av "ett omtag" på handledning och handledningsutbildning. Detta uppges kunna innebära framtagande av nya handledarutbildningar alternativt att fler deltar i redan befintliga utbildningar samt att en handlingsplan ska tas fram. Någon sådan handlingsplan har enligt de intervjuade ännu inte tagits fram. Arbeta med att säkra god handledarkompetens utförs emellertid i viss utsträckning trots avsaknad av en gemensam handlingsplan, bland annat genom medarbetarsamtal och återkoppling från läkarförbundets s.k. "AT-enkät".

Politisk uppföljning och rapportering

Hur arbetet med ALF-relaterade frågor ska rapporteras till regionens politiska ledning framgår inte av avtalen. Vi har mot bakgrund av hälso- och sjukvårdsnämndens och regionstyrelsens uppdrag enligt reglementet granskat protokoll och internkontrollplaner för dem och har inte kunnat finna att de följt upp samverkan avseende utbildning och forskning vare sig för ALF- eller VFU-avtalet. Vi har noterat att regionstyrelsen under 2020 behandlat en revisionsrapport rörande kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården.

Enligt reglementet har regionstyrelsen ett övergripande arbetsgivare- och arbetsmiljöansvar. Därutöver har regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden olika former av ansvar för dels forskning, dels hälso- och sjukvård inklusive tandvård i Region Skåne. När det gäller forskning ansvarar regionstyrelsen för övergripande frågor om forskning och utveckling inom Region Skånes samtliga verksamhetsområden medan hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för forskningsfrågor inom sitt ansvarsområde. När det gäller hälso- och sjukvårdsfrågor ansvarar hälso- och

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

sjukvårdsnämnden bland annat för att bedöma det samlade vårdbehovet och för regionövergripande frågor såsom organisationsförändringar, ekonomiska justeringar samt budgetförslag inför beslut i fullmäktige. Regionstyrelsen har enligt reglementet ett samlat ansvar för ledningen av hälso- och sjukvården, inklusive tandvård och ska därför noggrant följa utvecklingen inom Region Skånes egen hälso- och sjukvård.

Vi har däremot noterat att personalnämnden behandlat olika frågor som rör verksamhetsförlagd utbildning och kompetensförsörjning för samtliga yrkeskategorier inom sjukvården. Nämnden lägger främst sitt fokus på VFU-frågor och frågor som rör sjuksköterskor (inklusive specialistsjuksköterskor). Nämnden har enligt reglementet ansvar för övergripande personalpolitiska frågor samt för regionens kompetensförsörjning. Detta gäller för dels regionens kompetensförsörjningsstrategi, dels individuella kompetensförsörjningsärenden samt bidragsärenden och projektärenden inför beslut i styrelsen och fullmäktige.

3.3.2 Uppföljning och åtgärder för ramavtalet för VFU

lakttagelser

Löpande rapportering till samverkansgrupper

Vi har i vår granskning noterat att löpande rapportering av frågor som rör VFU lämnas till de formella samverkansgrupperna. Därutöver har granskningen visat att vissa särskilda uppföljnings- och utvärderingsinsatser har gjorts.

Särskilda uppföljnings- och utvärderingsinsatser samt uppföljning av handledning

För att säkerställa att parterna uppnår de krav som ställs i ramavtalen avseende VFU – så som att främja studentens lärande i samarbete med studenten, god kompetensförsörjning och en adekvat handledarkompetens – krävs kontinuerlig utvärdering. Utvärdering av handledningen utförs i delar av organisationen, men en fullständig utvärdering av samtliga avdelningar utförs inte av Region Skåne. I §5 i ramavtalet för VFU anges att Lunds universitet ansvarar för att utvärdera den verksamhetsförlagda utbildningen. Utvärderingens utformning specificeras inte i avtalet. Universitetet genomför utvärderingen genom en enkätundersökning som skickas ut till studenterna efter slutförd VFU-placering. Resultatet av utvärderingen sammanställs och återkopplas därefter till verksamheterna, bland annat genom terminsmässiga kursbokslut. I våra intervjuer framkom att återkoppling från utvärderingen förvisso sker men att resultaten uppfattas som relativt oanvändbara. Anledningen till detta uppgavs vara att utvärderingen var för grovmaskig. Detta dels på grund av att svarsfrekvensen för utvärderingsenkäten överlag var låg, dels då det inte framkommer vilken avdelningen som studenten i fråga varit på. Flera av de intervjuade pekar på att den låga svarsfrekvensen gör att resultaten inte går att överföra till studentpopulationen i sin helhet. Just den låga svarsfrekvensen uppmärksammas av Lunds universitet i dess utvärdering för VT2018 – 2019 som problematisk. Trots den låga svarsfrekvensen anger universitetet i sammanställningen att utvärderingen kan peka ut relevanta trender eller tendenser.

Av minnesanteckningarna från VFU-styrgrupp 2021-02-18 framkommer att en granskning av VFU ska utföras av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) under höstterminen 2021.

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Regionen har genom ramavtalet och tillhörande överenskommelse åtagit sig att tillhandahålla handledare med adekvat handledarkompetens. Att god handledarkompetens är centralt för att säkerställa en ändamålsenlig verksamhet lyfts av anställda vid både regionen och Lunds universitet under utförda intervjuer. Representanter från båda parter lyfter i intervjuerna fram handledarkompetensens positiva spridningseffekter, dels vad gäller kompetenshöjandet av de som är anställda i regionen, dels för att säkra en god kvalitet i handledningen för att möjliggöra för en god framtida kompetensförsörjning. Av utförda intervjuer framkommer att vissa initiativ för att utveckla handledningen har inletts inom delar av verksamheten. Det gäller dels utvärderingen av nuvarande handledarkompetens, dels tillhörande kompetenshöjande insatser. Något regionövergripande initiativ finns emellertid inte på plats, initiativen som vi noterat i granskningen har tagits av enskilda chefer eller verksamheter. Flertalet modeller för ökad handledarkompetens har samtidigt arbetats fram och finns med som bilagor till ramavtalet. Det faktiska arbetet med att stärka handledarkompetensen utgår, enligt utförda intervjuer, sällan ifrån de modeller som ligger med som bilagor i ramavtalet för VFU. Därutöver visar granskningen att Lunds universitet inte erbjuder handledarutbildning till sjuksköterskor och fysioterapeuter inom regionen trots att det är ett ansvar för universitetet enligt avtalet.

Granskningen har även visat att Region Skåne erbjuder en egen intern handledarutbildning. Ett av syftena är att kompensera för bristen på handledarutbildning från universitetets sida för att säkra handledarkompetens. Handledarutbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng och erbjuds till totalt 432 elever under 2021 (nio tillfällen för 24 deltagare). Utbildningen sker genom Malmö universitet och pågår i 4 dagar. Möjlighet finns även att delta på distans i form av en digital basutbildning för handledare som är tillgänglig för alla medarbetare.

Svårigheter att tillgodose behoven av tillfredsställande handledarkompetens framkommer under intervjuer med representanter från Lunds universitet och en genomlysning som utfördes på uppdrag av Region Skåne under 2016 (Olson 2016). I denna genomlysning liksom i våra intervjuer, lyfts två huvudsakliga problem. Det ena är att det förekommer att oerfarna, ofta nyexaminerade, handledare tjänstgör och det andra är att det finns behov av att synliggöra handledarnas arbete och insatser. En utvärdering från 2019, som gjorts på beställning av ALF-FO, pekar även den på behovet av "ett omtag" vad gäller handledning (ALF-ledningsgrupp 2020-04-28). Arbetet med att förbättra handledarkompetensen har enligt vad som framgår av genomlysningen påbörjats på initiativ av VFU:s styrgrupp. Trots detta tyder utförda intervjuer på att problemet kvarstår.

Politisk uppföljning och rapportering

Hur arbetet med VFU-relaterade frågor ska rapporteras till regionens politiska ledning framgår inte av avtalen. Vi har mot bakgrund av hälso- och sjukvårdsnämndens och regionstyrelsens uppdrag enligt reglementet (se ovan under avsnitt 3.3.1) granskat protokoll och internkontrollplaner för dem och har inte kunnat finna att de följt upp samverkan avseende utbildning och forskning vare sig för ALF- eller VFU-avtalet. Vi har däremot noterat att personalnämnden behandlat olika frågor som för verksamhetsförlagd utbildning och kompetensförsörjning för samtliga yrkeskategorier inom sjukvården. Nämnden lägger främst sitt fokus på VFU-frågor och frågor som rör sjuksköterskor (inklusive specialistsjuksköterskor). Vi har i granskningen även noterat

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

att regionstyrelsen under 2020 behandlat en revisionsrapport rörande kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården.

Bedömning

Har ansvariga nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar?

Vi bedömer att ansvariga nämnder inte säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar. Den uppföljning som regionen gör av verksamhet som regleras i ALF-avtalet är i delar tillfredsställande. Vi har i granskningen noterat olika uppföljningsinsatser på olika nivåer, både rapportering till berednings- och ledningsgrupper och inom enskilda verksamheter. Vår bedömning är emellertid att det i regionen saknas ett systematiskt arbete med intern kontroll som omfattar kontrollmoment för att säkerställa efterlevnad av avtal, kontinuerlig uppföljning och återrapportering.

En central fråga för en välfungerande verksamhet är kvaliteten på handledningen för studenterna. När det gäller uppföljning av kvaliteten på handledningen och kompetensen hos handledarna är vår bedömning att det saknas en sammanhållen och samordnad uppföljning som säkerställer goda förutsättningar för en likvärdig handledning av hög kvalitet under studenternas verksamhetsförlagda utbildning. Utvärdering av handledning och utbildningens kvalitet utförs av Lunds universitet i linje med VFU-avtalet men den är endast i begränsad utsträckning användbar. Inom Region Skåne genomförs enskilda verksamheter uppföljning av handledningsfunktionens kvalitet och kompetens.

Med utgångspunkt i genomförd granskning noterar vi att det inte finns någon regionövergripande uppföljning eller någon plan som syftar till att stärka regionens arbete avseende handledarkompetens och kvaliteten på handledningen.Handledning av blivande vårdpersonal är en central del i utbildningen och utgör även en viktig länk mellan utbildning och profession. Dessutom investerar Region Skåne årligen, på aggregerad nivå, en avsevärd mängd resurser i handledningsfunktionen av studenter. Det bör därför ligga i regionens intresse att öka kunskapen om kvaliteten och kompetensen i detta så centrala moment i kompetensförsörjningsarbetet. Regionen följer visserligen upp Lunds universitet utbildningsutvärderingar men vi anser att detta endast är en indirekt uppföljning som inte säkerställer dels en god framtida kompetensförsörjning för Region Skåne, dels en kvalitativ VFU som kan antas underlätta för framtida rekryteringar. Vi bedömer mot bakgrund av detta att Region Skåne behöver utveckla och implementera ett system för uppföljning av regionens samlade arbete med att tillhandahålla och säkerställa en kvalitativ handledarkompetens inom ramen för de vårdutbildningar som återfinns inom ramavtal för VFU. Dessutom anser vi att det är angeläget att den befintliga handledarkursen görs tillgänglig för såväl sjuksköterskor som arbets- och fysioterapeuter och regionen bör i samverkan med universitetet säkerställa detta.

Utan ett samlat uppföljningsarbete saknas förutsättningar för ett systematiskt åtgärdsarbete för att säkerställa likvärdig handledning med rätt omfattning och av hög kvalitet under studenternas verksamhetsförlagda utbildning. Att säkra utbildning och forskning av god kvalitet kräver en förankrad återrapporteringskedja och ett kontinuerligt kvalitets- och utvecklingsarbete som stödjer ett gemensamt lärande såväl

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

inom regionen som mellan huvudmännen. Vi bedömer därför att regionen bör säkerställa att ett sådant systematiskt åtgärdsarbete utvecklas.

Vi bedömer även att det saknas en tillräcklig uppföljning på politisk nivå av samverkan mellan regionen och Lunds universitet avseende ALF och VFU. Vi har noterat att personalnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen enligt regionens reglemente ansvar för olika delar av den samverkan som avtalen reglerar. Granskningen har visat att personalnämnden har följt upp och behandlat frågor som rör verksamhetsförlagd utbildning medan hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen inte har behandlat frågor som rör samverkan med universitetet avseende utbildning av läkare och andra yrkeskategorier. Mot bakgrund av hälso- och sjukvårdsnämndens respektive regionstyrelsens uppdrag enligt reglementet bedömer vi att det finns skäl för dem att belysa samverkan för att få kunskap och underlag för beslut om eventuella åtgärder som avser samverkan. Vi bedömer också att det finns behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan personalnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen avseende samverkan för att undvika risk för dubbelarbete eller för att frågor faller mellan stolarna.

3.4 Intern kontroll och redovisning

3.4.1 Intern kontroll och redovisning för ALF-avtalet

lakttagelser

I ALF-avtalet redovisas den ersättning som ska erhållas av samtliga regioner. Ersättningen ska täcka kostnader som uppkommer i samband med att regionen ställer lokaler, personal och andra resurser till förfogande.

I avtalet finns krav på redovisning av hur ersättningen använts. Av redovisningen ska framgå hur användningen av ersättningen har fördelats på lokalkostnader, lönekostnader samt övriga kostnader. Redovisningen ingår i universitetets årsredovisning.

Av dokumentet "ALF redovisning Region Skåne i samverkan med medicinska fakulteten vid Lunds universitet" framgår vilken roll som respektive organisatorisk enhet har i redovisningsprocessen. Den schematiska beskrivningen avser medel för både utbildning och forskning. Av beskrivningen framgår dels hur intäkter ska hanteras och redovisas, dels hur kostnader ska särredovisas enligt den upprättade strukturen för att det ska vara möjligt att upprätta en redovisning enligt avtalet. Enligt beskrivningen ansvarar forskare och förvaltningar gemensamt för att korrekt kostnadsredovisning sker löpande i enlighet med processbeskrivningen.

Vår granskning har omfattat den interna kontrollen i processen för att upprätta den avtalsenliga redovisningen med utgångspunkt i den struktur som beskrivs i dokumentet. Processen lyfts i flertalet intervjuer som välfungerande. Framförallt lyfts strukturen för särredovisning av de olika posterna fram som anses ge en tydlighet vad gäller medlens allokering och användning.

I enlighet med avtalet ska parterna, på årlig basis, upprätta en finansieringsplan. Av finansieringsplanen för 2022 framgår fördelningen av ALF-medel inom Region Skånes verksamheter för tidigare år, beslutad budget och prognos för nuvarande år (2021)

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

samt utkast till budget för de kommande två åren. Detta gäller för medel som tilldelas både för utbildning och den kliniska forskningen.

I det ersättningsanspråk som togs fram av Region Skåne i samband med införandet av en ny sexårig legitimationsgrundande läkarutbildning och tillhörande resursfördelningsmodell som utvecklats tillsammans med universitetet uppges den ersättning som regionen erhåller genom ALF-avtalet inte räcka till för att täcka kostnaderna för den verksamhetsförlagda utbildningen. Bilden av att kostnaderna hos regionen för läkarutbildning inte täcks av det statliga bidraget delas av flertalet intervjupersoner.

Enligt underlaget uppgår ersättningen 2021 för en läkarstudent på 79 547 kr per helår. Den faktiska kostnaden för en student under samma period uppgår enligt underlaget vara 124 343 kr. Skillnaden när den nya läkarutbildningen träder i kraft bedöms i underlaget bli ännu större. Region Skåne har beslutat om att tillföra medel till läkarutbildningen för att kompensera för detta underskott. Samtidigt uppger regionen i sitt beslut att situationen inte är hållbar och att staten således kommer att behöva tillskjuta regionen mer resurser framöver.

3.4.2 Intern kontroll och redovisning för ramavtalet för VFU

lakttagelser

Det ersättningsbelopp som tillkommer regionen enligt ramavtalet för VFU är totalt 1 524 kr per student och studerandevecka (2018). Ersättningen faktureras i efterhand av regionen, två gånger per år.

Det finns i ramavtalet för VFU inte krav på särredovisning av medlen på samma sätt som i ALF-avtalet. En tydlig struktur för ekonomisk redovisning där olika poster särredovisas på motsvarande sätt som för ALF finns heller inte även om medel för VFU-verksamheten hanteras olika i olika delar av organisationen. I flera av våra intervjuer lyfts att särredovisning av kostnader även för VFU skulle vara värdefullt för att ge en bättre bild av verksamhetens kostnader.

Utmaningarna med handledarkompetens beskrivs i tidigare avsnitt. Enligt §6 i ramavtalet för VFU är Region Skåne förpliktigad att huvudsakligen använda den ersättning de erhåller för VFU-platser till att höja kvaliteten på handledarkompetensen och praktikplatsen. Mot bakgrund av att särredovisning saknas finns heller inte något underlag för att bedöma om regionen använder medlen på detta sätt. Intäkten särredovisas emellertid, så verksamheterna har kännedom om hur mycket medel som tillförts för detta ändamål.

Under flera intervjuer framkommer att verksamheten som regleras av VFU-avtalet likt ALF-verksamheten är underfinansierad och att ersättningen är låg i förhållande till kostnaden för respektive placering. Det saknas emellertid underlag som visar hur stort underskottet är. Någon genomlysning av faktiska kostnader har inte genomförts för VFU på motsvarande sätt som för ALF. Regionen har enligt uppgift uttryckt önskemål om en liknande genomlysning för att ge underlag för att etablera en tydligare och mer rättvis ersättningsmodell. Ambitionen är att genomföra genomlysningen i samverkan med Lunds universitet för att få ett så bra underlag som möjligt för ställningstaganden om behov av åtgärder. Företrädare för regionen uppger att de nyligen fått gehör för sina förslag i kontakter med företrädare för universitetet.

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Bedömning

Har regionstyrelsen och/eller hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal?

Vi bedömer att ansvariga nämnder i huvudsak har säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal. Vi bedömer att den interna kontrollen avseende den ekonomiska redovisningen av ALF-medel är ändamålsenlig då det finns en process för både utbildnings- och forskningsmedel som möter de redovisningskrav som finns i det nationella och det regionala ALF-avtalet. Av redovisningen som vi tagit del av framgår hur ALF-medlen har förbrukats och vilka kostnadsposter som ingår, i enlighet med kraven i avtalen, däribland §8 i det nationella avtalet. Redovisningen delges Lunds universitet för att ingå i universitetets årsredovisning i linje med de krav som ställs i avtalet.

Regionen ska enligt §7 i det nationella avtalet ersättas för kostnader som uppkommer i samband med att regionen ställer lokaler, personal och andra resurser till förfogande. En genomlysning av diskrepansen mellan kostnads- och ersättningsnivå har utförts. Denna visar att ALF-ersättningen inte täcker regionens kostnader för utbildningen av läkare. Vi bedömer att det är viktigt att regionen fortsätter arbetet i samarbete med universitetet och vidtar åtgärder för att säkerställa att kostnaderna täcks i enlighet med avtalen.

När det gäller redovisning av VFU-medel saknas motsvarande krav på särredovisning som ställs i ALF-avtalet. Det saknas även rutiner för särredovisning av vad medlen används till. Av intervjuerna framgår att även VFU-verksamheten uppfattas vara underfinansierad. Några genomarbetade underlag som styrker detta finns dock inte. Vi bedömer att de initiativ som regionen tagit för att åstadkomma en genomlysning i samarbete med universitetet behöver fullföljas.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte fullt ut har säkerställt en ändamålsenlig samverkan med Lunds universitet om utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården.

Sker samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) och ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU)?

Vi bedömer att samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet i huvudsak sker i enlighet med nationellt och regionalt avtal om läkarutbildning och forskning (ALF) och ramavtalet för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Vår bedömning är att samverkan i huvudsak fungerar tillfredsställande på strategisk respektive operativ nivå men att dialog, kommunikation och förankring mellan nivåerna behöver utvecklas. Därtill bedömer vi att regionen i samverkan med universitetet bör se över och säkerställa en jämlik representation inom ALF:s olika samverkansorgan samt att de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden renodlas och tydliggörs. Vi ser även ett behov av att kontinuerligt uppdatera VFU-avtalets bilagor och säkerställa att de efterlevs.

Har ansvariga nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar?

Vi bedömer inte att ansvariga nämnder säkerställt en tillräcklig uppföljning av avtalen och att åtgärder kan vidtas i de fall samverkan inte fungerar. Det saknas ett systematiskt arbete med intern kontroll som innehåller kontrollmoment för att säkerställa efterlevnad av avtal, kontinuerlig uppföljning och återrapportering. Vi bedömer även att den uppföljning som görs vad gäller handledarkompetensen är bristfällig, både för ALF- och VFU-avtalen. Utan ett samlat uppföljningsarbete saknas förutsättningar för ett systematiskt åtgärdsarbete för att säkerställa likvärdig handledning med rätt omfattning och av hög kvalitet under studenternas verksamhetsförlagda utbildning.

Vi bedömer att det saknas en tillräcklig uppföljning på politisk nivå av samverkan mellan regionen och Lunds universitet avseende ALF och VFU. Personalnämnden har följt upp och behandlat frågor som rör verksamhetsförlagd utbildning medan hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen inte har behandlat frågor som rör samverkan med universitetet enligt avtalen, trots att de enligt reglementet har ansvar för frågor som berör samverkan.

Har regionstyrelsen och/eller hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal?

Vi bedömer att ansvariga nämnder i huvudsak har säkerställt en god intern kontroll avseende redovisning i enlighet med respektive avtal. Den interna kontrollen avseende den ekonomiska redovisningen av ALF-medel bedömer vi som ändamålsenlig då det finns en process för både utbildnings- och forskningsmedel som möter de redovisningskrav som finns i det nationella och det regionala ALF-avtalet. VFU-avtalet saknar motsvarande krav på särredovisning och redovisningen av VFU-medel är därför heller inte ordnad så att det finns en sådan särredovisning. Vi bedömer att det finns behov av att fortsätta arbetet med åtgärder med anledning av den genomlysning av

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

kostnader som genomförts rörande ALF. De initiativ som regionen tagit för att åstadkomma en motsvarande genomlysning av kostnader för samverkan avseende VFU-avtalet i samarbete med universitetet behöver enligt vår bedömning fullföljas.

Utifrån våra bedömningar och slutsatser rekommenderar vi regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- stärka den politiska uppföljningen av regionens samverkan med Lunds universitet och i samverkan med personalnämnden tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen, personalnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden avseende samverkan.
- utveckla ett systematiskt arbete med intern kontroll som omfattar kontrollmoment för att säkerställa efterlevnad av avtal, kontinuerlig uppföljning och återrapportering.
- utarbeta regionövergripande riktlinjer för uppföljning av handledarkompetensen för samtliga yrkeskategorier som berörs av samverkan.
- i samverkan med universitetet uppdatera och tillämpa befintliga bilagor till ramavtalet för VFU.
- i samverkan med universitetet säkerställa jämlik representation i ALF:s samverkansgrupper samt att renodla och tydliggöra de VFU-relaterade gruppernas ansvarsområden.
- vidta åtgärder för en bättre dialog mellan samverkansorganen och verksamheterna för att säkerställa förankring och implementering av beslut som tas i ALF- och VFU-avtalens samverkansgrupper.
- fullfölja arbetet med åtgärder med anledning av genomlysningen av kostnader för samverkan enligt ALF-avtalet.
- genomföra en genomlysning av VFU-placeringarnas faktiska kostnader tillsammans med Lunds universitet.

Datum som ovan

KPMG AB

Veronica Hedlund Lundgren
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Viktor Tagesson
Verksamhetsrevisor

Bilaga 1 – Granskade dokument och intervjuade funktioner

Dokument som granskats

- Nationellt ALF-avtal mellan svenska staten och samtliga landsting
- Regionalt ALF-avtal mellan Region Skåne och Lunds universitet
- Regionalt VFU-ramavtal mellan Region Skåne, Högskolan Kristianstad, Lunds universitet och Malmö universitet
- Region Skåne och Lunds universitets VFU-överenskommelse
- Samverkansmodell för VFU i Skåne
- Ulf-Johan Olson, 2016. "Verksamhetsförlagd utbildning i Region Skånes hälso- och sjukvård: Genomlysning och förslag till förbättringar"
- Vetenskapsrådet, 2018. "Utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet"
- Protokoll/minnesanteckningar från ALF- och VFU-relaterade samverkansgrupper
- Ersättningsanspråk sexårig legitimationsgrundande läkarutbildning för de kliniska terminerna inom hälso- och sjukvårdens verksamheter
- Internkontrollplaner för regionstyrelsen samt hälso- och sjukvårdsnämnden
- Protokoll från fullmäktige, regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt personalnämnden

Intervjurespondenter

Samtliga intervjuer har med hänsyn till Covid-19 pandemin utförts digitalt över Teams med undantag som markerats nedan.

- Enhetschef forsknings- och utbildningsekonomi
- Tf forskningschef
- Forskningschef primärvård
- Forskningschef medicinsk service
- Chefsläkare Skånes universitetssjukhus (SUS)
- Chefssjuksköterska SUS
- Enhetschef Kursledare läkarutbildningen
- Enhetschef (motsv. utbildningschef för SUS)
- Chefsarbetsterapeut och chefsfysioterapeut
- Forskningschef SUS
- Forskningschef Nordöst
- Forskningschef Nordväst
- Verksamhetschef akut och internmedicin SUS (intervju utfördes över mail)

Region Skåne

Granskning av Samverkan mellan Region Skåne och Lunds universitet

2021-11-24

Uppföljande samtal har genomförts med:

- Enhetschef Utbildning och lärande
- T.f. HR-direktör

Medverkan vid följande av intervjuer med företrädare för Lunds universitet:

- Vice-dekan och utbildningsstrateg
- Programdirektör, sjuksköterskeprogrammet och Programnämndsordförande
- Ordf. Programnämnden och Programdirektör läkarprogrammet
- Ordf. programnämnd och Programdirektör fysioterapeut